

SYTUACJA NA RYNKU CONSUMER FINANCE

IV kwartał 2016

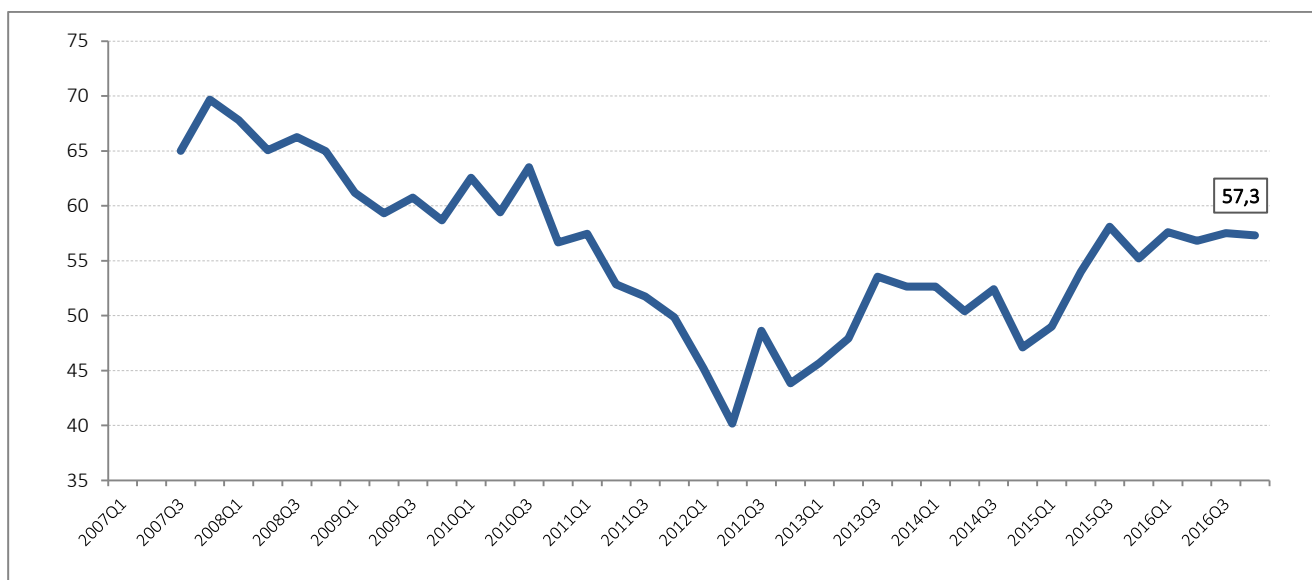
INFORMACJA SYGNALNA

SYTUACJA NA RYNKU CONSUMER FINANCE

IV kwartał 2016 roku

OPRACOWANIE: DR PIOTR BIAŁOWOLSKI, DR SŁAWOMIR DUDEK

NOWY BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE WYNIÓSŁ 57,3 PKT (SPADEK Z 57,5 PKT)

W IV kwartale 2016 r. Barometr Rynku Consumer Finance utrzymał się na zbliżonym poziomie 57,3 punktu (wobec 57,5 w poprzednim badaniu). Barometr Rynku Consumer Finance jest skalibrowany tak, żeby jego wartości przekraczające 50 punktów oznaczały spodziewaną dodatnią dynamikę przyrostu zadłużenia, a wartości poniżej 50 punktów sygnalizowały możliwy spadek wielkości zadłużenia konsumpcyjnego gospodarstw domowych w Polsce. Warto zauważyć, że obecny odczyt jest siódmym z kolei, w którym wartość Barometru przekracza poziom 50 punktów. Dane z sektora finansowego konsekwentnie potwierdzają dobrą koniunkturę w obszarze popytu na kredyt gospodarstw domowych. Zadłużenie gospodarstw domowych na cele konsumpcyjne rosło we wrześniu w tempie 7,6% w ujęciu rok do roku. Wartość Barometru na poziomie 57,3 pkt. wskazuje, że obecnie obserwowany poziom wzrostu powinien utrzymać się również w najbliższych 12 miesiącach.

Podstawą konstrukcji Barometru Rynku Consumer Finance jest sytuacja w czterech obszarach oddziałujących na rynek kredytów i pożyczek konsumenckich. Obszary te uwzględniają wpływ czynników demograficznych na rynek, popyt na zakupy dóbr trwałych i skłonność do ich finansowania z kredytu, niepewność związaną z sytuacją finansową oraz wykluczenie z rynku kredytowego. Utrzymująca się niekorzystna sytuacja demograficzna związana z coraz mniejszą grupą osób młodych wchodzących na rynek pracy (najbardziej aktywnych klientów rynku kredytu konsumenckiego) systematycznie przekłada się na pogorszenie wskazań Barometru. W bieżącym kwartale odnotowano kolejną poprawę sytuacji w obszarze wykluczenia. Na podstawie wyników dotyczących bieżącej obsługi zobowiązań oraz barier przy korzystaniu z rynku kredytowego zgłaszanych przez gospodarstwa domowe wnioskujemy, że problemem wy-

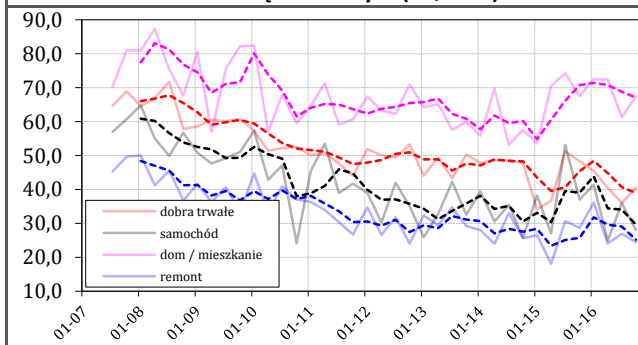
kluczenia objętych jest około 18% gospodarstw domowych. Jest to najniższy poziom wykluczenia od 2007 r.

Tendencje w pozostałych dwóch obszarach wchodzących w skład Barometru są niejednoznaczne. Po znaczącej poprawie w poprzednim kwartale, w bieżącym badaniu odnotowano niestety pogorszenie sytuacji w obszarze popytu na dobra trwałe i skłonności do finansowania ich zakupów ze środków obcych. W tym obszarze od kilku lat dominują tendencje związane z wycofywaniem się gospodarstw domowych z finansowania zakupów dóbr trwałych ze środków obcych, a także widoczna jest stagnacja w obszarze samych zakupów. Dodatkowo, w poprzednich kwartałach motorem wzrostu był popyt na samochody, jednak obecnie obserwowane jest pogorszenie w tym obszarze. Poprawiła się natomiast prognoza gospodarstw domowych w obszarze ogólnej sytuacji gospodarczej oraz finansów gospodarstwa domowego. W największym stopniu zmniejszyły się obawy gospodarstw domowych dotyczące bezrobocia, co stanowi potwierdzenie bardzo dobrych danych raportowanych w tym obszarze w ostatnich miesiącach.

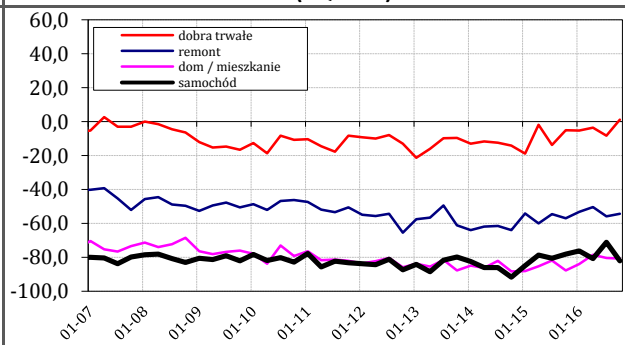
Uwzględniając wskazania Barometru i konfrontując je z sytuacją na rynku kredytów konsumenckich, prognozujemy, że w kolejnych miesiącach rynek kredytu konsumenckiego będzie rósł, a tempo wzrostu powinno się utrzymywać na poziomie zbliżonym do obecnego.

RYNEK CONSUMER FINANCE

Łączny odsetek respondentów finansujących wydatki w całości lub w części z kredytu (4Q 2016)

Wskaźnik skłonności do dokonywania poważnych wydatków (4Q 2016)

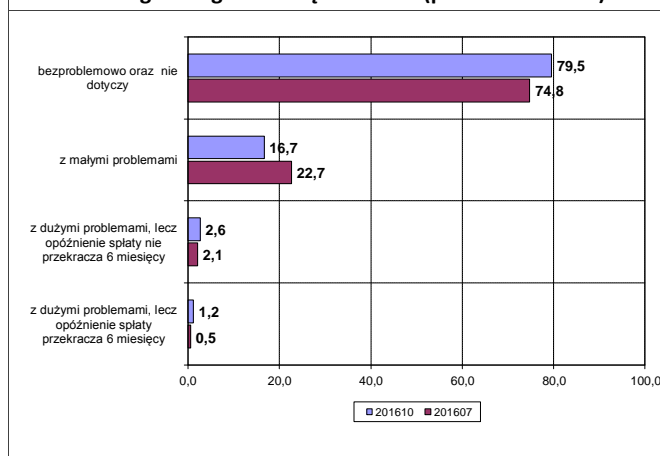
Dynamika sprzedaży detalicznej w obszarze RTV-AGD zmniejszyła się z ponad 14% w poprzednim kwartale do zaledwie 7% na koniec września 2016 r. Nawet większy spadek (z 14% do 5%) odnotowano w obszarze dynamiki sprzedaży samochodów. Niestety na podstawie wyników badania consumer finance nie należy oczekiwać zmiany tej sytuacji w nadchodzących miesiącach. Wprawdzie po raz pierwszy od 2007 r. na plusie znalazły się prognozy zakupu dóbr trwałych, to już skłonność do ich finansowania z kredytu pozostaje niezmienna – ok. 40% skłonnych do skorzystania ze środków obcych przy zakupie. W przypadku skłonności do przeprowadzenia remontu oraz skłonności do zakupu samochodu prognozy pozostają negatywne, a dodatkowo, niekorzystnie dla rynku consumer finance, skłonność do sięgania po kredyt przy tego typu wydatkach jest w okolicach historycznych minimów.

Ocena przebiegu obsługi zobowiązań, w świetle relacji polskich gospodarstw domowych (dotyczy to nie tylko kredytu) uległa nieznacznej polaryzacji w ostatnim kwartale. Wyniki jednak potwierdzają bardzo pozytywny trend w obszarze moralności płatniczej obserwowany w ostatnich latach. Grupa gospodarstw domowych obsługujących zobowiązania bezproblemowo oraz tych, które deklarują, że obsługa zobowiązań w ogóle ich nie dotyczy, wzrosła znacząco – z 74,8% do 79,5%. Jest to najwyższa wartość w ponad dziesięcioletniej historii zadawania tego pytania. Grupa respondentów mających niewielkie problemy z obsługą zobowiązań skurczyła się natomiast z 22,7% do 16,7%. Niestety na polaryzację wskazuje wzrost grupy respondentów mających duże problemy z obsługą zobowiązań. Grupa gospodarstw domowych obsługująca zobowiązania z dużymi

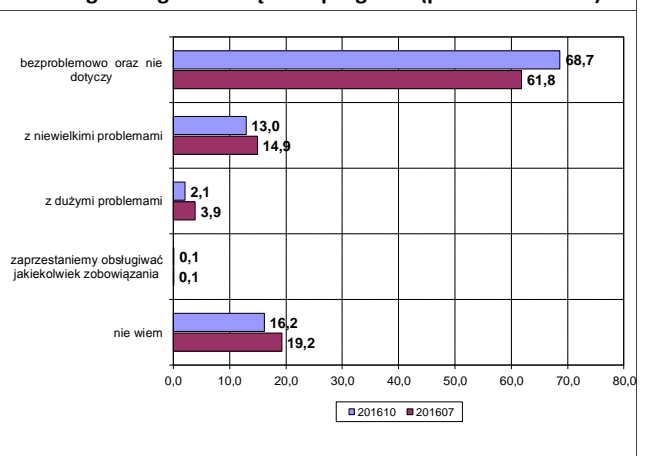
mi problemami zwiększyła się z 2,6% do 3,9%. Należy podkreślić jednak, że na tle historycznym jest to wciąż bardzo niska wartość, a średni odsetek gospodarstw domowych obsługujących swoje zobowiązania z dużymi problemami przekraczał 7% w ostatnich pięciu latach. Obserwowane pozytywne wyniki w obszarze regulowania zobowiązań, a szczególnie obserwowany drugi kwartał z rzędu znaczący spadek udziału gospodarstw domowych obsługujących zobowiązania z dużymi problemami, są zapewne sumą efektów wzrostu gospodarczego oraz programu 500+, którego skutki w największym stopniu odczuli najubożsi.

Sytuacja w obszarze przyszłej obsługi zobowiązań poprawia się względem poprzedniego kwartału. Obecne przewidywania gospodarstw domowych co do terminowego regulowania zobowiązań są najlepsze w historii badania. Udział gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań lub deklarujących, że problem obsługi zobowiązań nie będzie ich dotyczył wzrósł z 61,8% do 68,7%. We wszystkich grupach respondentów spodziewających się problemów z regulowaniem własnych zobowiązań obserwowany jest natomiast spadek. W grupie gospodarstw domowych spodziewających się małych problemów z obsługą zobowiązań obecnie jest 13% badanych, podczas gdy poprzednio stanowiły one 14,9% ogółu. Skumulowany odsetek gospodarstw domowych, które spodziewają się w nadchodzących 12 miesiącach dużych problemów z obsługą zobowiązań lub całkowitego zatrzymania spłat spadł do nieznacznie około 2%. Nieznacznie ponad 16% gospodarstw domowych nie wie, w jaki sposób będzie przebiegała obsługa zobowiązań w ich gospodarstwie.

Przebieg obsługi zobowiązań – stan (październik 2016)

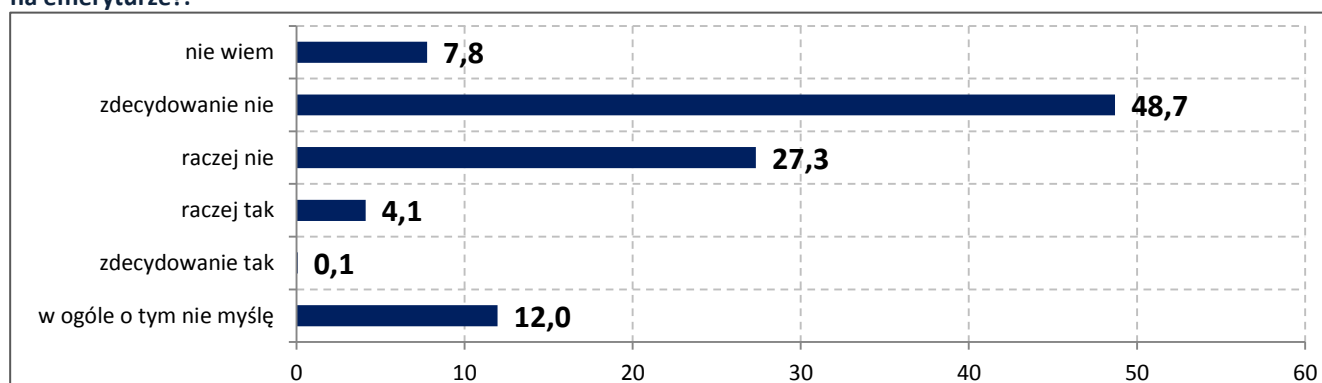

Przebieg obsługi zobowiązań – prognoza (październik 2016)

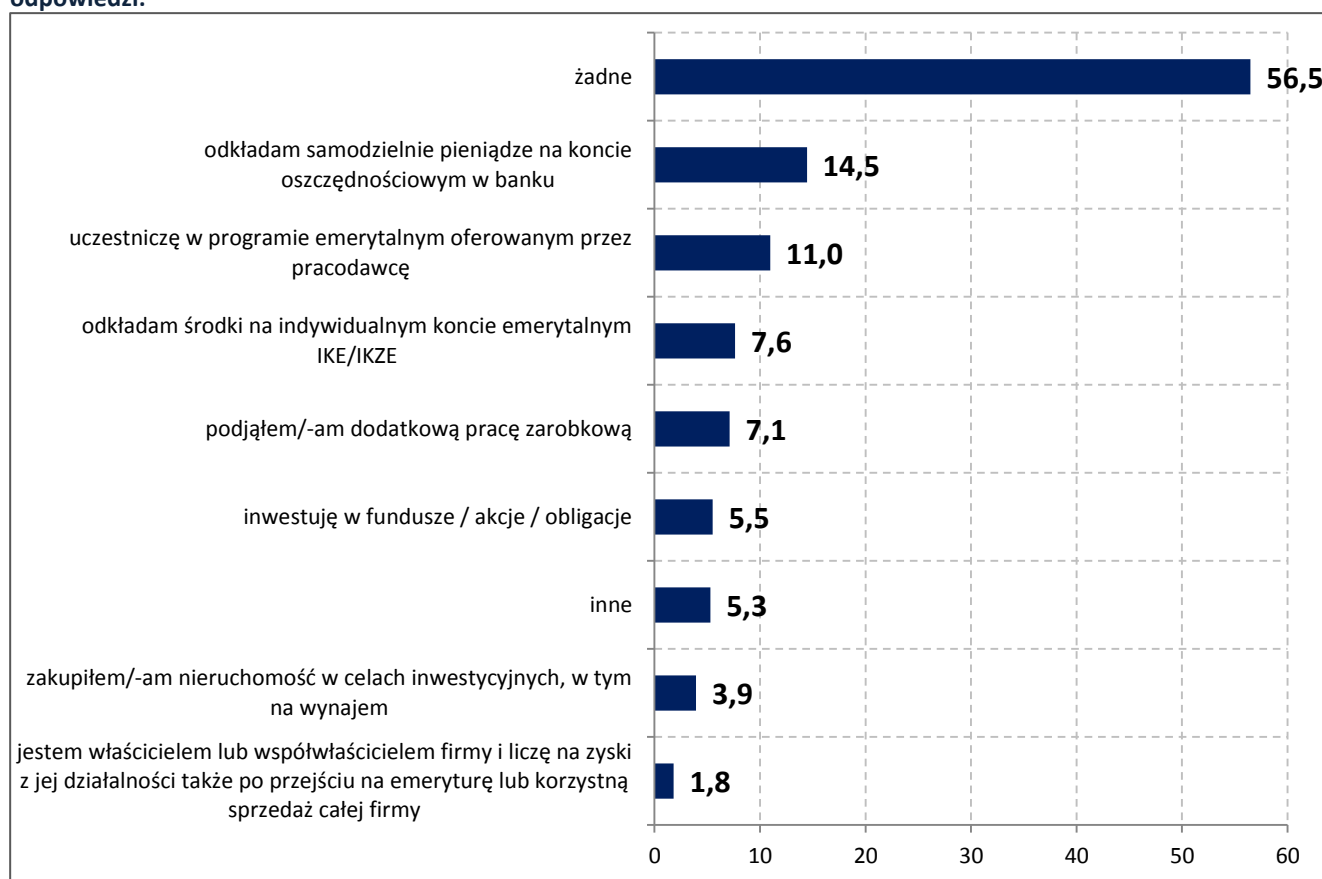

PYTANIA SPECJALNE

Czy uważa Pan/Pani, że po przejściu na emeryturę wysokość świadczenia będzie zapewniała odpowiedni poziom życia na emeryturze?:

Jakie kroki Pan/Pani już podjął/a, żeby zadbać o swoją przyszłą emeryturę? Proszę wybrać jedną lub więcej wariantów odpowiedzi:

W IV kwartale 2016 r. zadaliśmy respondentom pytania specjalne związane z oczekiwanym poziomem emerytury i działaniami podejmowanymi w celu zwiększenia jej poziomu.

W odpowiedzi na pytanie Czy uważa Pan/Pani, że po przejściu na emeryturę wysokość świadczenia będzie zapewniała odpowiedni poziom życia na emeryturze? ponad ¾ badanych spodziewa się, że wysokość świadczenia nie będzie zapewniała odpowiedniego poziomu życia, a jedynie nieznacznie powyżej 4% oczekuje, że emerytura zapewni im odpowiedni standard życia. Co ósmy badany deklaruje, że w ogóle nie myśli o tym problemie. Interesujące wnioski przedstawia analiza odpowiedzi na to pytanie w zależności od dochodów i wieku odpowiadającego. W gospodarstwach domowych o najniższych dochodach szczególnie wysoki jest

odsetek deklarujących, że nie myślą w ogóle o problemie (prawie 20%). W przypadku gospodarstw domowych o niższych dochodach udział respondentów, którzy obawiają się, że emerytura nie zapewni im odpowiedniego poziomu życia jest jednak mniejszy. W grupie o najniższych dochodach ok. 66% respondentów oczekuje, że emerytura nie zapewni im odpowiedniego poziomu życia, podczas gdy w grupie badanych o najwyższych dochodach odsetek ten przekracza 80%. Jest to naturalna konsekwencja wyższych oczekiwań gospodarstw domowych o wyższych dochodach, co wynika z przyzwyczajenia do wyższej stopy życia, której bazowa emerytura najprawdopodobniej nie będzie w stanie zapewnić. Wnioski w przekrojach ze względu na wiek wskazują, że młodszy respondenci częściej pozwalają sobie, aby nie myśleć o problemie wysokości emerytury. W grupie respondentów do 50 roku życia ok. 14% deklaruje brak

zainteresowania problemem, podczas gdy w grupie 50-64 jest to jedynie 2%. Młodszy respondenci mają też zdecydowanie mniejsze oczekiwania co do zapewnienia przez świadczenie odpowiedniego poziomu życia. Ponad połowa respondentów przed 50 rokiem życia deklaruje, że emerytura zdecydowanie nie zapewni im odpowiedniego poziomu życia. W grupie 50-64 jest to już tylko 36%.

W drugim pytaniu zapytaliśmy naszych respondentów, z jakich form zabezpieczenia korzystają, żeby ograniczyć negatywne oczekiwania związane z wysokością emerytury. Zgodnie z oczekiwaniami zdecydowanie największy odsetek gospodarstw domowych deklaruje, że nie korzysta z żadnych dodatkowych form oszczędzania, żeby zabezpieczyć się przed zbyt niską emeryturą. Jeden na siedmiu respondentów odkłada środki na koncie oszczędnościowym. Jedynie co dziesiąty badany zadeklarował uczestnictwo w pro-

gramie emerytalnym przygotowanym przez pracodawcę. Korzystanie z IKE/IKZE deklaruje jedynie 7,6% badanych. Niepokojącym jest, że nie widać różnic ze względu na wiek w częstości zabezpieczania się na emeryturę. Nawet w grupie wieku 50-64 lata, aż 60% badanych deklaruje brak jakichkolwiek działań. Zgodnie z oczekiwaniami widoczna jest zależność między dochodami a zabezpieczaniem potrzeb emerytalnych. Ponad 70% respondentów deklaruje brak jakichkolwiek zabezpieczeń w grupie respondentów o najniższych dochodach (do 550 PLN), podczas gdy w grupie respondentów o dochodach ponad 1400 PLN na osobę niepodjmujących jakichkolwiek działań jest jedynie 42%.

Przeprowadzone badanie ukazuje, że gospodarstwa domowe obawiają się o swoje świadczenia, a jednocześnie podejmują bardzo ograniczone działania na rzecz lepszego zabezpieczenia przyszłości.